

سبک زندگی غیررسمی به عنوان کیفیت زیست غیررسمی

سولماز حسینون*

فقر است و بیشتر در نواحی آسیب‌پذیر و با مصالح کم‌دوام و دسترسی نامناسب به زیرساخت‌های پایه‌ای بهداشتی صورت می‌پذیرد. مسائلی مانند جنگ‌های داخلی، خشکسالی، نابودی مزارع و جنگل‌ها و منابع طبیعی، تغییرات اقلیمی و سوانح طبیعی و مصنوع بر افزایش فقر و مهاجرت‌های ناشی از آن دامن زده و به تبع آن، شکل‌گیری سکونت‌گاه‌های غیررسمی برای دسترسی به مسکن ارزان‌قیمت و شغل سرعت بیشتری یافته است. نکته این است که چالش‌های روزافزونی که ظرفیت‌سازی برای مقابله با آن‌ها موضوع محوری در تاب‌آوری است، خود از عوامل شکل‌گیری و توسعه سکونت‌گاه‌های غیررسمی هستند و از این رو، هر دو زمینه وجوه مشترکی دارند.

تاب‌آوری یک فرایند است که پس از وقوع هر ناآرامی، ظرفیت‌های انطباق‌پذیری را به سیر مثبتی از عملیات و کارکردها مرتبط می‌کند. نظامی تاب‌آور است که در زمان وقوع تغییر و فشار بطئی یا آنی دارای ساختارها و فرایندها و هویتی باشد که بتواند سازمان‌دهی جدید و بهتری ایجاد کند و به حیات خود در سطحی بهتر ادامه دهد. کاربردهای این مفهوم از جمله در روان‌شناسی، مدیریت و تجارت، نظام‌های

تاب‌آوری مفهومی است که همگام با توسعه پایدار، در رأس برنامه‌های بین‌المللی، کشوری و شهری تمام نقاط جهان قرار گرفته است. طرح این موضوع در گفتمان امروز توسعه در ایران ضرورت ویژه‌ای دارد، به‌ویژه بافت‌های آسیب‌پذیر از جمله سکونت‌گاه‌های غیررسمی^۱ که پدیده‌ای رو به رشد در کل جهان است، چالش‌های جدی و مختلفی در زمینه تاب‌آوری دارند که لازم است در اولویت مطالعه و ارائه طرح قرار گیرند. بخش قابل توجهی از زندگی شهری در کره زمین در سکونت‌گاه‌های غیررسمی جریان دارد و خواهد داشت. به پیش‌بینی سازمان ملل متحد، تا سال ۲۰۵۰، نیمی از جمعیت جهان در این نواحی زندگی خواهند کرد. سکونت‌گاه‌های خودرو یکی از تجلی‌های زیست غیررسمی در بعد کالبدی و یکی از مهم‌ترین و عمده‌ترین چالش‌های دنیای شهری رو به توسعه است. در این نواحی، معضلات متعددی از جمله آسیب‌پذیری، جرایم، مسائل بهداشتی، فقر زیستی و کالبدی، و فقدان عدالت فضایی و اجتماعی - اقتصادی و محیطی وجود دارد و هنگام بروز تغییرات پیش‌بینی نشده، بیشترین ضربه به آن‌ها وارد می‌شود. شکل‌گیری این سکونت‌گاه‌ها و زندگی در این نواحی عمدتاً محصول